

המציפה

עתון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת. ....

מחיר החתימה:

כאוסטריה-אונגריה:

לשנה . . . . . 6 כתרין

לחצי שנה 3

לרבע 1.50

כאשכנז:

לשנה . . . . . 7 כתרין

ביתר הארצות:

לשנה . . . . . 8 כתרין

מחיר מודעות:

בעד כל שורה קצרה (רבע רחב העמוד)
באותיות פטיט 40 הלר.
במודעות הנכפלות יורד המחיר כפי הערך.

האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה:

„Hamicpe“

ul. Św. Sebastyana 32,
Kraków.

Kraków, 19. Maja 1904.

גליון ו.

קראקא, ה' סיון תרס"ד.

חג השבועות וחג הקציר.

שאלו ישאלו: מרוע בתורה נקרא חג השבועות „חג הקציר“, כאלו לא נוסד ההג הזה כלל לשם זכר למתן תורה, אלא לשם קציר השרה ולא נזכר כלל בשום מקום בתורה איזה יחס בין חג השבועות ובין מתן תורה, אף שבאמת אין ספק, שכבר בימי כתיבת התורה היה היחס הזה ידוע, כי הלא לתכלית זו הודיעה התורה באיזה חרש ובאיזה יום היה מתן תורה. בשנשאלתי שאלה זו, השיבותי, כי דרך התורה לקצר בדבר המובן מעצמו. כן סמכה התורה בהרכה מעקריה ויסודותיה על המבין מעצמו, יען כי היו הדברים מסורים כבר לעם ושום אדם לא הטיל בהם ספק ולא היה צורך להסבירם ולהזהיר עליהם. התורה לא הזכירה, למשל, את ענין השארת הנפש, את סדר קביעת השנה וההרשים והמועדים, לא נזכר בתורה אפילו שבאחד בתשרי הוא ראש-השנה, אף שאין כל ספק, שהיו הענינים האלה נודעים תמיד, כי בהם תלויות הרכה מצות ותקנות אחרות, שהמתכוונן בהם בעל כרחו יבא לידי מסקנה, שהיו העקרים היסודיים הנ"ל מסורים ונודעים ושמורים. כי נוסד חג השבועות זכר למתן תורה, היה נהשב איפא

ג"כ לדבר מוכן מאליו, שאין צורך להזכירו. התורה הזכירה בהג השבועות את ענין הקציר וברכת השרה, יען כי הענין הזה הוא בענין נוסף על מעם מתן תורה. כי במצרים ובמדבר לא היה קציר לישראל ומפני שנוסף הקציר אחרי קביעת החגים המעיימה התורה את חג השבועות בענין הקציר ומעם מתן תורה היה ידוע, אבל לא עקר. כל עוד היו ישראל שרויים על אדמתם היו מככרים את המעם המפורש בתורה, כי חג השבועות הוא חג הקציר, הקריבו שתי החסם, הקריבו בכורים. ענין עבודת הארמה היה העקר בחג היפה הזה. כיום שהוא נראה העם הישראלי בהדרו הטבעי, רענן ושבע, שמח ומודה על כל המוב. כנולה חסר כל הטוב הטבעי שהוא והכמי ישראל הוצרכו להתאים לחגים וליתר המצות מעמים הנוהגים בזמן הזה. ע"כ חג השבועות ויהי לזמן מתן תורתנו, כמו שהיה קודם ביאת ישראל לארץ. אבל לא לזמן מתן תורה כלבד, אלא, מעם מתן תורה עקר ומעם הקציר מפל לו. ע"כ יסדו הכמים את הקריאה ליום א' של שבועות מענין מתן תורה במדבר כחוץ לארץ, כי יחס החג למתן תורה כלבד הוא מיוחד לנולה. וליום השני של שבועות יסדו קריאה מענין ברכת השרה, עלית

הרגל ושמחה בכל טוב (עשר תעשר), לזכר חג הקציר בארץ ישראל. גם הכמים מאוהרים, שיסדו לקרוא ביום ראשון של שבועות שיר אקדמות וביום שני מגלת רות, נראה שכוננו לענין זה. שיר אקדמות הוא כלשון סוריה, שפת הגלות, ורות כתוב בשפת עבר צה ורענן בשפת משוררי נאות-השרה היותר קדמונים והוא מזכיר אותנו את החלקות היפות הירוקות, העמופות בר ופרחים, את הפועלים התמימים והישרים בשרה, את התום והישר של ישראל הקדמון, את המוסר היהודי האמתי במרם השפע מן החוץ. בא וראה מה כתוב באקדמות, שיר הגולה, ומה כתוב ברות, שיר התרות. שם: יקרא ויאה את אין תערבו למרותא. רעותיך נעבד לך בכל אתריתא. כנולה העמים עושים אותנו לעבדים, למרות הכירם את יתרונו, מסיתים אותנו, לבטל דעתנו מפני דעתם ומכתיחים אותנו הרי-זהב בעד העבדות השפלה הזאת, שנותר על יתרונו, שנמכר את הכבודה בניזיד ערשים, למען נאכד את היתרון. ופה כתוב: אל אשר תלכו אלך ובאשר תליני ארין. עמך עמי ואלהיך אלהי.

פיליטון.

תכון ליל שבועות. של מגדלי הסנדלר.

כבר „אמרת“ בהקליון למדי, ראשי מלא כל אבקת רובל: מעט „תורה“, כמר מדלי „נביאים“, בשחק מאזנים „בתובים“, טפה „משנה“, מלא הכף „הלכה“, על ראש המולג „אגדה“! אם תרצה זהר, הא לך גם זהר.

ואנכי „מלא שמחה“. התדמו, כי מלכיבוה-החמאה של מחר? אסור, חזיר, את ישנם לי. ומה? אם יבשלו את מאכלי בקררה של חלב לא אצא ידי תובתי? ואולי החשבון, כי שמח אנכי מסעודת-הערב? הבל הבלים! לא אכלתי אף לשבעה. שתי תרנגלות שחטה אשתי, האחת נטרפה, לא עליכם והשניה — אמרה אשתי — היא בלי עיו-הרע בלה שומן, כמעט אין בה כשר. ומכילא גם בקערה לא היה כשר. ומה היא תרנגלת אחת, שאין בה כשר לשבעה פיות? האם מהיין, שנתן הגבאי בהקליויל על חשבון הקערה? גם זאת לא. אמנם שתיתי דין, ואולי יותר מדי, אבל כזה

לא אשמח כלל. אבל — אשארכם — איך לא אשמח, ומחר אקבל את התורה, כלומר פחר קבלתי את התורה הקדושה, שמלאבים או לקחתה, וידחום בקש, הגוים עמדו על המקח וישיבוים ריקם. עשו להם הנאים קשים עד שמאסו בה. ואנחנו היהודים הפשנוה כשתי ידיים. אנכי מגדלי הסנדלר תפשתי!

לא אמצא מרגוע לנפשי. איך אישן כלילה הזה? פשוט לישן? כמגושם? יאנכי הולך תחת שמי ד'. והלבנה זורחת. והככבים מכישים כדרך-ארץ ארצה. מה ערך צבא השמים היום? התורה אינה בשמים. ואנכי הולך... הולך... אנה אנכי הולך? העבודה! שלא אדע אנה פני מועדוה. הנני כבר כחוץ לעיר. ויפגשני יהודי, כמובן זקן, בעל קומה והדרת-פנים.

„חג טוב! אנה ילך יהודי?“ — „להר סיני“ — עניני — „ואתה?“ — „ג"כ להר סיני“ — עניתי — „התדעו הדרך?“ — „לך — אמר — אחרי, אנכי אדע היטב הדרך.“

ואנחנו הולכים הלאה עד אשר עיפו רגלי. פתאם ים לפני, ים גדול ורחב. והים זורק גלים ומשברים. עוד מעט ויבלעוני... ובלעו הארץ בלה... השמים... הבל. רציתי לחזור. אך מאחורי — מדבר, שממה, נחשים ועקרבים. צר לי מאד. התחלתי לכבות. „למה תכבה שומה, — צועק הוקן — לך הימה! הלא זה הדרך המוליך להר סיני.“

„ואיך? — שאלתי — הימה?“

„עט — עניני — אל תירא בני. להר סיני הולכים בתוך הים ביבשה.“

„ואיך איפא?“

„ואיך? תשאל, — קורעים את הים!“

„מה זאת קורעים את הים?“

„איך קורעים אותו? לך נגדך. אל תירא, רצה שיקרע, צו והאמן, שהוא יעשה חפצך.“

ואנכי הולך, והמים מי אפסים — עד האבנט — עד צואר יגיע. „אויה, הצילו! הוא לא יקרע!“

„מסתמא לא תרצה, לא תאמין.“

המים הגיעו עד פי, ואז באמת רציתי שיקרע הים לגזרים. הכטתי על הים כאריה על קרבנו, רציתי להניחו אל פי ולהקיא אותו, בעיני בלעתי. והים נקרע, נצכו כמו נד נוזלים, המים חומה לי מימיני ומשמאלי, נתיב צר לפני, ואנכי עולה מהוך הים ביבשה. הרחבתי צעדי ואלך להר סיני. כדרך פגשתי נערים שוכבים ויסקלוני כאבנים. עמלק, — אמרתי כלבי, ואבן נעדה כמצחי וכמעט שרוצצה לגלגלתי. ואביש בתחנונים אל פני הוקן. הוא הרים ידיו הכבדות ומהנערים נעשה גל של עצמות. הדרך ארכה לי מאד, הייתי רעב וצמא ואבך לפני מטיבי ויושט לי לביבות של שבועות שלא ידעתי ממה נעשו ואיכזן וההיינה כפי בדבש וחלב, ממש — כצפחית בדבש. מן, אמרתי כלבי. אחרי עברנו דרך צורים וסלעים כאנו אל הר סיני,

ההתגברות על היצר ונתנית היתרון להנאות רוחניות, הודכו נפשות היהודים ונגדל כחם הרוחני ויגברו על כל העמים ויתקמו בגולה על אף כל אמות העולם, שהתנבלו עליהם בכל דור להשמדם. ועל כרחם יודו כלם, כי אמנם עם סגולה הננו מכל העמים.

ענינים מדינים

אוסטרית מתכוננת למרחמה. כן יצא קול בכל ארצות תבל בשבוע זה, אחרי שהציעה הממשלה לפני הדעלענאציות, (שהתכנסו בכודפסט בשבת שעברה, לרון על אדות צרכי הממשלה הכללית, לצבא, לאניות מלחמה ולכלכלת הארצות המשותפות, בוסניה והרצוגובינה), לעשות מלוח חדשה לצרכי הצבא והצי בכך שלש מאות מיליון כתר. המניסטר לעניני החוץ הגראף גולרובסקי הבטיח אמנם, כי היחס בין אוסטריה-אונגריה ובין כל יתר הממלכות טוב מאד ואין כל חשש סכסוך וריב משום צד. אבל לא יכול המניסטר להתאפק מהביע דברי התראה קשים נגד ממשלת תורקיה, שאם לא תקים את אשר נגזר עליה, לעשות תקונים בכלכלת מקדון, או כיד הזקה יכופו אותה. את הדברים האלה יבארו בכאורים שונים, ובחוץ לארץ רוצים לראות בזה רמז לבישת מקדון ע"י אוסטריה, שממשלת אוסטריה המצא לנחוץ לשלוח שמה את צבאותיה לעשות סדרים, וכמובן לא במהרה תוציא הממשלה את חיל צבאה משם ויהם מקדון לאוסטריה עתיד אולי להיות בקרוב ביחס בוסניה אליה, בלומר ארץ נכבשה, אבל לא מחוברת לאוסטריה. אם תלכוד אוסטריה את מקדון אך חלק ממנה, או אין ספק, שהכבוש אימליה את אלכניה, אשר במערב תורקיה על שפת ים אדריי, וסרביה תכבוש לה את סרביה הישנה ובודאי גם לבולגריה יתנו חלק, אולי את אדריאנופול ובנותיה, וכיד התורקים לא ישאר באירופה רק עיר הממלכה קונסטנטינופול והפי לשונות הים אשר סביב לה. כה ישערו גם העמים יושבי חצי האי הבלקני והם מתקרבים זה לזה ומתחברים, אולי יוכלו להגן על עצמם מפני הגרת יד אוסטריה. בזה רוצים רבים למצא גם טעם ביאת

את הקרבן הזה הביאו כבר היהודים בני דורנו על מזבח ההרות ושווי הזכויות. אפילו יהודי לאמי אינו מודה עוד ביתרון ישראל על העמים והם אומרים בלבבם: הלואי שלא נהיה גרועים, איך נתימר עוד ביתרון? והאילים אינם שמים אל לבם, כי אין הדבר תלוי בנו. אם נודה ביתרונו או לא נודה — אחרים יודו, כי יראוהו ויכירוהו. מביטים אנו מרחוק ולא נראה את אשר נמצא מתחת לחוטמנו. לפני זמן מה המלתי על עורך עתון יהודי חשוב בהויץ לארץ, הכם גדול ויודע את עמו, כי עמל ויכרכר כמה כרכורים לפתור לו את המליצה, והייתם לי סגולה מכל העמים". הוא רצה כפי הנראה, לתת כפי קוראיו איזה מענה, שיהי נכון לעת מצוא, משום "ודע מה שתשיב לאפיקורוס". ולא הרגיש הסופר, כי ביתרונו מודים כל העמים בעל כרחם ובעל כרחנו וכי ישאל אחד מנדינו ומקנאינו: למה תתגאו בתור עם סגולה? אין לנו מה לענות רק להראות לו על דרכי הממשלות נגדנו הלא בכל עת מודים שרי הממשלה, כי לא מאשר גרועים אנו מכל העמים הם מכדילים אותנו לרעה, כי אם להפך, יען עולים אנו על כל יתר בני האדם בהריצות, בכשרון, בפרישות ובוהירות, כלומר במוסר ובהכמת החיים. ע"כ יראים הם אותנו, פן נתפוש את כל הממשלה בידינו ונרדה ביושבי הארץ כיד כשרוננו הטוב עלינו.

ומיד מי לנו המוסר הטוב והכמת החיים? גם בפתרון השאלה הזאת אל נא נבוש להודות, כי מיד התורה לנו כל הגדולה הזאת.

הפיטן הקדמון לא בוש ליסד את הלכה הזה בשירו:

רבותהון דישראל קראי בשמעתיא.

הפרישות, הקדושה וההתגברות על התאוות, שלמדה אותנו התורה, המדות האלה עושות את האדם לנוטה להנאות רוחניות, למתגבר בכה נפשו המזוקקה על ההוללים, שיצרים שולש בהם ומכריעים, ובהכרח יגבר אדם כזה ויעש חיל וימשול בחלשים המתמכרים לתאוותיהם. קדושים תהיו! אין לך מדה טובה מזו. וע"פ המדה הזאת, הפרישות מן התאוות וההסתפקות,

בארצנו גרים נוספים עלינו, זרים דבקו בנו, בהכירם יתרונונו, בהרו להיות מלקטות אחרי הקוצרים אצלנו, מאשר להיות גבירות כביתן.

שיר אקדמות, שיר הגולה, מסים במלחמות אכירים, ומכבטא תקוה, שמהמלחמה הזאת תורה לנו תצמח ישועתנו, ורות שיר החרות מסים — ככן ישי...

הרוצה לעמוד על ההבדל האמתי בין ישראל הקדמון וספרותו ובין ישראל בזמן הזה וספרותו. ידמה את שתי המגלות זו לזו, את רות לאקדמות. שתיהן שירים נעלים ונשגבים, את שתיהן נוכל לחשוב למבחר ספרותנו, בשתיהן שירה אמיתית, שירה לאמיתית, כפי מצב הרוח בזמן שנכתבו. ומה רב ההבדל! מה גדול המרחק! רות מצטיינת בנעימותה הפשוטה והטבעית, בעוז הנפש הבריאה והתמימות, היודעת את עצמה ואת ערכה ואת יתרונה על אחרים וכמקום הענות שם הגדל והעוז. ואקדמות מצטיינת ברמזיה הנעלמות, בהתפשטות הגשמות ובענוי הנפש, המשתוקקת למה שלא תוכל להשיג עד לאחר עדין ועדנים ובינתים היא נואשה ומותרת על כל צרכי האדם החי. שם כרות נפגש בנפש פשוטה ותמימות, הדבקה ביהדות, שלא על מנת לקבל פרס, רק מתוך אהבתה אותה ובהכירה ערכה בתור מוסר טהור ותלך להיות נע ונד לארץ נכריה רק בשביל שלא לשוב למוסר הנמוך של בני עמה. ופה נפגש בנפש, המואסת אמנם גם כן בכל טוב העולם הזה, לכל התנאל בתורת זרים, אבל לא תבחר בהיי עוני וצער, אלא תקוה לקבל שכר יותר גדול לעתיד לבא מאשר יבטיחו לה פה.

הצד השווה בשניהם, כרות ובאקדמות, ביהודי הקדמון וביהודי הגולה, הוא הרעת את יתרנו על אחרים מבלי לבעט בנו, אינו מרגיש שום בוש להתפאר, כי הוא בן לעם סגולה, בן אצילים, בן מלכים, דבר שלא נמצא עוד היום בתוך היהודים המודרניים. גם נא ואמור ליהודי, אף מאלה המתמרים להיות פטרונימים יהודים, לאמיים, גם נא ואמור לו; בן עם "אתה בחרתנו" הנך, אם לא יורפך ויקללך.

עם כבר מצאתי "קונים" מאומות העולם, הם באו לקבל התורה.

"אכן! בני — אמר מלאך שמים — לקבל התורה, מהיכא-היתהא, אבל, התדעו מה היא הסתורה היא?" "אנחנו נדע. למשל קוגעל בשכח, דגים ממוראים, משלוח מנות, עלמות-עבריות ועוד"

"לא. ישנם עוד אחרות. שמעו!"

שר פרנציה נגש לפני המלאך. דבר נא מלאך טוב, ומה עוד? — "לא תנאף" — קורא המלאך. — שר פרנציה עוה פניו וישאל בתמימות, "בכל הימים אסור?" — לא, באל"ף. הפרנצי השתהוה בנמום "לא אוכל — קרא — פרדן!" וילך לו.

ואיש עטוף באדרה-שער קצר נגש. צוארו קצר ורחב, זקנו מגדול, פניו מלאות יראה-שמים. הוא שר רוסיה, שבא לקבל את התורה. המלאך קורא: "כבר את אכיר ואת אמך". — לכבר? לא, מלאך, מה שאין לי, לא אוכל לתת לאחרים. שוב מה כתוב שם? — "לא תחמוד". — ולקחת שחד גם כן אסור? — הלא תשמע, כי אסור לחמד ממון אחרים. — אם כן אי אפשר.

שר יון נגש. הוא רוצה בתורה למסחר, למשא ומתן. בשמעו "לא תרצח" הפסיק את דברי המלאך: ולשהוש ילד ולהוציא עלילות שוא על אחרים? — לא תרצח! — גער בו המלאך בקול עז. — קרא

והמלאך קורא הלאה "לא תוננו". הרגשתי בקרבי צער נואה, לך היה היום בלי אונאה, אם פישל פישמאן הוא היום המשפיע עורות. היש מוזמנים לסנדלר? ובהקפה הוא מקבל עסקא "על היום". הוא יונה איהי, זאת אדע מראש, שיפשיש עורי ממני, ואני "מוכרח" להונות את "הקונה" שלי. הכמתני בפני הזקן והיא נאנח מר: רבש"ע, עמך ישראל צריבים פרנסה. סלח נא! — אני סבר ומקבל. וקוראים לפני התרי"ג מצות. ולכל מצוה ומצוה תרי"ג פרטות ולכל פרט ופרט תרי"ג דקדוקים ולכל דקדוק ודקדוק תרי"ג כונות, ובן הלאה. נבהלתי. ואביט בפני הזקן ואבד ואהחנן: רחם נא מלאך רם, מי יקום מגדלי כי קמן הוא. — הוא הוציא "אנחה" — העקר — אמר — להיות יהודי.

או הרימו את ההר ואיתי העמידו תחתיו. ואלי אמרו: "כבר קבלת אמנם עליך ברצון לקים את התורה. אבל אולי תכוא בין זרים ויפתוך לעזבה, ידוע תדע, כי עליך לקבלה לעולם ואם לא — פה תהי קבורתך. אין לך קיום כלל בלי התורה הזאת. והנני צועק "אני מקבל. תנו לי התורה!" ומלאך נגש אלי. וקושר לי כתר פז על שכמי ויכבד עלי ויהי ראשי נמוי למעלה ולא יכולתי להביט רק השמימה. ומלאך שני עף אלי ולוחש לו באוזני, "ליהודי אסור ללכת בקומה זקופה" וקושר לי בתר-פז מלפני — על החזה — עד כי נקפל שכמי מכבד הכתר ולא יכולתי

נא הלאה. אמר היוני ככעס נסתר. — "לא תשא וכו'". — ולהשבע לפני הקונה, שאני מוכר לו את סחורתי בהזק ממון, ג"כ אסור? — "לא ינקה ד' את אשר ישא את שמו לשוא!" היוני חטף את חרוזי אלמוגיו. וזורקם אל פני המלאך. רוצים לכפותו, הוא מוציא רומח. לטוף כפתוהו וישלחוהו בחזקה.

שר גרמניה הולך וקרוב במתינות, בצעדים ספורים, כמעט שאינו נוגע באדמה. — איזו סחורה פה? — תורה. — מה בתוכ בה? — לא תגנוב! — ולמשל לגנוב ילד או נערה ולהעליל על יהודים? — לא! — ולשכור עדי שקר על יהודים, ששחמו נערים ונערות לצורך דמם ולהוכיח באופן מדעי ע"פ מקורות ראשונים ואחרונים, כי צריבים היהודים לדם אדם? — "לא תענה ברעך עד שקר". — מרעים המלאך בקולו.

ומגדלי הסנדלר כעצמו נגש. קוראים לפני "עשרת הדברות", עם אבר — ההזהרות אך למותר, אין לי פנאי למעשי תעתיבים כאלה. ואומרים אלי "אסור לאכול מרפות". — ובצל ושום? — שאלתי — מותר לך. אכל עליך ליתן פאה, מעשר וכו' — לעשר — אמרתו כלכי — זאת עלי לשאול את פי אשתי, אבל היא בודאי תאמר "הילדים קורמים". — הזקן לחש לי באוזני, "יש עצה לפניך; תפקיר נכסיך ותהיה זוכה מן ההפקר." העצה מצאה חן בעיני, ולפלא היה לי, מדוע לא עלתה את על דעת.

שרי החוץ של אוסטריה ואימליה יחד לאבציה להועץ. — וצירי הדעלענאציות נבהלו בשמעם את התרומה הענקית, שהמניסטר לצבא דורש הפעם מן העם. שלום שלום ואין שלום, אמר כל אחד בלבו, הממשלה תבטיח שלום ובמעשיה תראה לבל, כי מלחמה נכונה. המניסטר נסה להמתיק מעט את מרידת ההצעה, באמרו, כי המלוה החדשה לא תכביר על העם, כי את ההוצאות, שיוציאו בכל שנה על תקוני הנשק וצרכי צבא בלתי רגילים, יקחו לסלק את הרביית ומעט מעט את הקרן של המלוה החדשה והעם לא ירגיש אותה כלל. אבל הדעלענאטים, גם אלה הנאמנים לממשלה, חוששים פן בעת מלחמה לא תובל הממשלה לקיים את הבטחתה, לבלי הכביר על העם ובעל כרחו תקצוב בעת ההיא סכומים חדשים בתור יוצאים מן הבלל והעמים הדלים ירצו תחת משאם. כל המפלגות המתנגדות לממשלה באוסטריה ובאונגריה עשו יד אחת, למאן להסכים למלוה החדשה. אבל לא בהם תלוי הדבר. ישנן מפלגות הכושחות בממשלה ואומרות „הן” לבל דרישותיה ולבל הצרכים הנחוצים ע”פ עדות שרי הממשלה. ובכן עול חדש כבד יומל על יושבי אוסטריה, מלבר העול הקשה, שהם נושאים מכבד. — אין רע בלי טוב. פחד העול הקשה והמלחמה במקרון בני ספק ירבה מעט את לבות הפוליטיקים הזעירים בביהם העושים מלחמה בממשלה על אדות ענינים מצערים ומשביתים את שלום העם ומונעים ממנו את צרכיו בעבור עקשנותם ואוהדתם. הפוליטיקים האלה יבשו לבטל דעתם, אבל ישמחו כאשר יבטל הקיסר בקרוב את מועצות הממלכה ובחירות חדשות תהיינה ואנשים אחרים או אפילו הם עצמם יבחרו ע”פ פורגורמה חדשה ובמועצות הממלכה החדשה יכנסו הצירים בכבוד ראש, המתאים למצב העת הקשה ולא ילכו בדרך הצירים הקודמים ולא יעסקו במעשה נערות, כי אם ידונו בכבוד ראש על עניני הממלכה והעמים. יאולי זו היתה באמת בונת הממשלה בפוליטיקה החדשה שדה — להפיר את הפוליטיקים האוסטריאים בענינים יותר נכבדים, מאשר היו שמות הכפרים בביהם או החיצות כפראג או אפילו לשון הפקידים בבתי הפקודות. — והמפלגות הרוצים באמת בתקנה הצבור ובישועת העם, מתכוננות כבר לבחירות החדשות ורוצות להבנות מחרבן המפלגות השוביניסטיות, המחריבות את הארץ. הקרקעיים והמפלגות הסוציאליות השונות יקוו למצוא עתה את העם בצדם, אחרי שנוכחו העמים, כי הכל וריק כל הבטחות הצירים הלאמיים הקנאים והבל מלחמתם ותכסימי-מלחמתם, כי לא ישיבו, כי אם ירעו.

המלחמה. הדבר הנחוץ ביותר במלחמה, האמץ, חסר לצבא רוסיה ולשרי החילות לגמרי, וזאת לא יחדו גם העומדים בראש הצבאות. קורופטקין הודיע, כי לא יתגר מלחמה עד שתבאנה שתי מחלקות הצבא (קורפס) בסוף יוני מחיל הרוזוב, שנשחתו מפלגי פנים רוסיה. זה אות, כי האות ההתרשלות והשממת כל דבר, המונחה בטבע בל פקיד רוסיה, לא סרה עדיין אף בסכנה הנדולה הזאת. והיפנים בודאי לא ימתינו עד שיתעוררו הרוסים מתהדמתם ויבא בהם חפץ למלחמה. כל חדש יולי גשם שוטף במאנדרוריה והדרכים נמסים ואין לעבור בהם. ובאופן זה לא תהיה מלחמה כללית עד ימי אוגוסט. בינתיים ישנה קורופטקין את כל סדרי המלחמה, הוא רואה עתה, כי כל מה שעשה (יותר טוב: שלא עשה) חיל רוסיה עד בה, מעות גדולה היתה, ע”כ לא הצליח. אם יתערבו החינאים במלחמה ישוב כל חיל רוסיה אחר עד חארבין, שבצפון מאנדרוריה. כל תחבולות שרי צבאות רוסיה החדשות מכוונות עתיד. אבל ספק הוא אם יאבו היפנים להמתין גם הם ואם לא יתנפלו על חיל רוסיה בטרם יבא חיל המלואים ממוסקווא. המה הראו בכל ימי המלחמה, כי לא התרצו להשמיט את מעשיהם, כי בעוד הרוסים אינם יודעים עצות בנפשם ומשמיטים את ההחלטה, המה מתנפלים פתאם על שונאיהם ומצליחים. גם הסכסוכים שבין שרי צבאות רוסיה מועילים הרבה, להחליש את עוז ההנהגה ואת אחדות התכסיסים. קורופטקין, ראש שרי הצבא במלחמה, הודיע את הקיסר, כי כאשר לא תהיה לו האוטוריטט השלמה במלחמה, כלומר, אם יוסף עוד אלעקסיעו להורותו דעה ולהתנגד לו או להשיאו עצות, אז לא יקבל על עצמו את אחריות ההנהגה. זאת היא אמת גדולה, כי אין לרוסים במלחמה איש אחד, שירגיש בעצמו, שהוא נושא עליו את כל האחריות וכל תוצאות המלחמה תלויות בו. וזה הסרון גדול. קורופטקין הוא המצביא. אבל הנציב ארמוראל אלעקסיעו בגאותו אינו רוצה לותר על מעלתו בתור המושל ומשנה-למלך, אשר רק לו לנהל את עסקי המזרח הרחוק. ובל עוד לא הסיר הקיסר חסרו ממנו בפומבי על חטאתיו ופשעיו, הוא אווזו בחזקה ברסן השלטון והוא רוצה להכביר אכפו גם על קורופטקין ויפר את עצותיו ויקלקל מחשבתו. על זאת התאונן קורופטקין לפני הקיסר במלגורמה ארוכה בת כמה אלפי מלים. כמובן לא יחליט הקיסר במהרה דבר בענין זה, כי גם הוא אינו נקי מחסרון הכללי של הרוסים: מהחפץ להשמיט את ההחלטה על אדות כל שאלה קשה עד אין סוף. — לפי דברי פרינץ חינאי באמריקה אי אפשר

הוא שיהאפקו החינאים מהשתתף במלחמה. אבל ממשלת חינאי לא חדלה עוד להבטיח את הממשלות בדרך רשמי, כי היא תעמד מנגד ולא תתערב במלחמה ובעוד הממשלה מבטיחה ומתאמצת למנוע את החינאים הסרים למשמעתה, מהארות שנאה גלויה לרוסיה או שמחה במפלתה, הנה החינאים, שאינם כפופים תחת ממשלת חינאי, הם החינאים אשר במאנדרוריה עצמה, מקום המלחמה, קמו בגלוי נגד רוסיה. גדודים רבים מהם סובבים בארץ ואורבים על הרוסים ושוטרים עקבותיהם, להתנפל עליהם בכל עת מצוא. ויושבי הארץ מסתירים את הגדודים ומכלכלים אותם. כבר היתה מלחמה בין גדוד חינאי ובין חיל רוסיה, הראשונים ברחו. פקידים גבוהים חינאים מחצי האי ליאנמונג כלוית אנשי חיל חינאים התנפלו על מוכרה הפחמים של הרוסים אצל פורט-ארמאס ויאמרו להרוג את כל הפועלים החינאים העובדים שם באונס. הפועלים נסו, את הנוגשים והפקידים הרוסים הניסו החינאים ואת כל הפחמים, שנמצאו שם, כעשרים אלף טונים, שהם כארבע מאות אלף בכר, שרפו. החינאים הורגים כל חינאי, שנפל עליו חשד, שהוא נוטה לצד רוסיה. כפי הנשמע עתידים היפנים להתנפל על פורט-ארמור ולירות עליה מצד הים ומצד היבשה בימי 20 עד 23 לח”ו. הרוסים מתפארים, כי כבר פנו ממצר הים, שאצל נמל פורט-ארמור, את הספינות, שהטביעו היפנים, לחסום את הדרך בפני ספינות רוסיה, לבל תצאנה, ועתה תובלנה הספינות לצאת, כי פוצצו את הספינות, שהטביעו היפנים בעמל רב ובאבדת כמה אלפי נפש. אם אמת הדבר לא נודע עדיין, לדברי סופר אנגלי, שבא מפורט-ארמור למשיפו אשר בחינאי יש במבצר פורט-ארמור 15 אלף איש צבא רוסים וצידה להשעה חרשים. בעוד ימים אחדים יכבוש היפנים את ראלני עיר המסחר, שבנו הרוסים סמוך לפורט-ארמור. — אנית מלחמה יפנית (אוויז-דאמפפער), ששטה על חוף הים כלוית אניות אחרות, לפנות את המוקשים, שהניחו הרוסים, למען לא יוכלו ספינות האויב לגשת אל החוף, ננעה במוקש אחר ותתפוצץ. שמונה נפשות נטבעו ויתר הנפשות נמלטו. מוקשים רבים כבר פנו היפנים מן החוף. — צבאות יפן מוסיפים לעלות בהמון רב אל היבשה בחוף פיצעווא. עד כמה ימסרו היפנים את נפשם על ארצם ועל ממלכתם נראה מזה שעשרה אחוזים למאה מחיל יפן אשר במלחמה, הם — על פי עדות עתונים אנגלים — נשים, שלבשו בגדי אנשי-צבא. — הרוסים יקנו ארבע ספינות מלחמה גדולות מאת ממשלת ארגנטינה במחיר השעים מיליון פראנק. גם מאת ממשלת טשלה

להביט רק לארץ. ואני צועד בכבודות רבה הלאה. ואפנוש בכנות מואב, נערות טובות לכ מאד. תבקש מהן מים והן נותנות יין, להם והן מושימות בחן ובאהבה — לביבות של גבינה. הרצה מהן מקום לשבת, והן אומרות: לא רק לשבת, כי אם גם להשתחוות. ראיתי חסרון הנדול ולא יכולתי להעיו פנים. נפלתו „בורעים”, ויבא הזקן מוליכי ויכני, בושתי בפני העלמות. הלכתי הלאה בחרפה. אז השתערו עלי סיחון ועוג ויאמרו להכיתני בחרב ובחנית ממש. ואנכי הן אירא מכלי-זין אימת-מות. נוכרתי, כי בימי נעורי, אמרו עלי, כי אוכל „לעקור הרים ולטחנם זה בזה”. זאת הוטב בעיני ואעש כן. רמיתי את סיחון ועוג, ואוליכם בין שני הרים, הגשתי את ההרים זה לזה והם התרסקו. הלכתי הלאה ואעבור את הירדן ותראני אשר ביריחו ושמה רחב — יפה תאר, ואנכי מצאתי חן בעיניה עשינו „חופה”, סככתיה שבע פעמים. כבר הייתי באחד מאזרחי יריחו. ויקשרו עלי קשר שלשים ואחד מלכים. „כאשר... כבן... הם רוצים ללחום בי”. אז הורני השבל, קצצתי בהונות ידיהם, לבו עתה בני, הלחמו בלי אצבעות, אם תוכלו. שמי יצא בכל המדינות. ותשמע גם בת פרעה, ותכתוב לי פתקא, שאתראה פנים עמה. היא רוצה להתחתן בי. הרהרתי בלבי, חתון או לא חתון — פרנסה תהיה, האיננה צריכה לזוג מנעלים. ואפשר עוד תהן „כסף-שתיה”.

ואני הולך אליה... ותוליכני אל ארמונה. פתאום בא „אוהבה”, כמדומה לי מארץ-אשור, מתחת להרי חשך, ויכני מכת-לחי ויגרשני בחרפה מעל פניה. לקחתי תורתני בזרועי ואברח. והנה פגע בי היוני הננב ורוצה להעתיק תורתני בגנבה. הרהרתי בלבי: אין מן הישר לתת לו לתרגם מלה במלה, כי יקיפנו בשאלות ולא אדע מה לענות אותו. הערמתי ואכתוב בין השורות, ועל מקומות הפניות מה שרציתי, ועתה לך יוני הכר! מה היא התורה ומה היא מה שכתבתי אני? — — — — — ואיקץ משנתי שבועות בכקר, ודעתי זחה עלי, „הן אמנם דרמוה (חוש של רעצן) אני, אבל דרמוה, לדרמוה, לא תשוה, לא לחנם היה אבי מלמד. ראו מה הם חלומותי!” מהרתי לקום, רצתי „להמקוה” ובלבי אמרתי. היום אעלה לתורה בהקלייזול. אומר להם, כי יש לי „יארצייט”. במקוה פגש בי גדליה הגבאי, חיט, וילעג לי מה זאת מנדלי, במדומני שהתנאה עלי. מה היום מיומים? לא התאפקתי על לעגו ואקללהו קללה נמרצת, ובלבי הרהרתי: השאר אתן לך בהקלייזול. בשעת הקריאה קראו את אברהם נחמן התגרן במקום בהן.

„אברהם נחמן במקום בהן? צעקתי. היתכן? מדוע? אברהם נחמן?” צעקתי. „עמ, בע, השעה משחקת לו”. את שלמה הרעצן קראו במקום לוי. „שלמה במקום לוי? המסור? הגנב?” — כבר קראו שלישי, רביעי והנה הגיע המפסיר ולבי דופק, ואני מרים קולי: יש לי „יארצייט!” „דרמיה! זפת! וביום השני אין לפי כבודך לעלות לתורה?” „אני? אני — אעלה לתורה — ביום השני?” תפשתי במנורה להשליכה אל ראש מחרפי ויתפשו נגדי בסא. לי היה „צד” וגם לגבאי היה „צד” ותהי יד איש באחיו, מביסה ומכובה. החג נשבת ויתערב ביננו „הכפתור הנחושת” וינעל את הקלייזול ובלבי הרהרתי: השאר יהיה בשמחת-תורה בעת „ההקפות”. אבל מי יודע אם יפתחו עד ההקפות את הקלייזול. י. ש. תרגם מיהודית יחיאל שנייד.

קנתה ספינות. אלף יוני-אגרות קנתה ממשלת רוסיה בכרטיה, לשלחן אל המלחמה. — ובי"ד השלום כברין פנה אל הממשלות בבקשה, להשתרל ע"ד השלום אבל שלום אי אפשר לעת הזאת.

סרביה ובלגריה. לאגודות הממלכות, שעשו אמנה ביניהן או שהתקרבו זו לזו מעת פרצה המלחמה בקצה המזרח נוספה עוד אגודה אחת, היא אגודת סרביה ובלגריה. שתי הממלכות האלה בחצי-האי הבלקני היו מעולם מתקנאות ומתנגרות זו בזו ולא עברו עדיין עשרים שנה מעת נלחמו שני העמים הסלבים האלה. ומאז לא שב עוד יחס ידידות ביניהם. עתה בגלל המלחמה בין רוסיה ויפן ובגלל שבר רוסיה, שהיתה ככל העתים מגן ומחסה לכל העמים הסלבים שבדרום מצאו שני העמים, כי באה העת שידיאנו לעצמם. רוסיה שאפה בכל עת גדולה, לנחול את קונסטנטינופול ואת לשונות הים המקשרות את ים השחור עם הים האגאי וליסד שם את מלכות רומא המזרחית ע"פ צואת פטר הגדול. רפיון ידי מלכות תורקיה ומרירות המקדונים והאלבנים בכל עת קרבו בשנים האחרונות את שאיפת רוסיה זו לצאת אל הפעל בזמן קרוב או רחוק. עתה כאשר בא קץ פתאם למעוז רוסיה בארצות הבלקן ויסר פחדה ומוראה מלכות כל העמים שם, רוצים עמי הבלקן לנחול בעצמם את העודת רוסיה זו, כלומר להיות יורשי מלכות תורקיה, כאשר יבא יומה להבטל. לתכלית זו עשתה בולגריה שלום במהרה עם השלטן והמקדונים חדלו לעשות שערויות במקדון ויחכו מאחדות העמים הסלבים בדרום לעתיד יותר גדול מאשר קוו עד כה ממרירותיהם. עתה עשו העמים הקטנים ההם עוד צעד אחד לפנים. מלך סרביה ונסיד בולגריה התראו פנים על אדמת סרביה ושני הלאמים הסלבים יגילו ויצהלו למקרה הזה, חדלו הקנאה והשנאה, חדל החשד, רק חפץ אחד ימלא עתה לבות כל יושבי הארצות ההן: להתחבר ולהתאחד מצד אחד נגד השלטן ומצד אחד נגד אוסטריה, שהם יראים מפניה. פן התערב יותר מדי בעניני דבלקן ותסיג נבולם כנחלת השלטן. גם את מונטנגרו ימשכו שני העמים אל אגודת הבלקן. על זאת יעיד אותה הבכור, שנתן פטר מלך סרביה לניקולאי נסיד מונטנגרו. רק מלכות יון עומדת מרחוק ואין דעתה נוחה מהשאיפה הזאת. אם תבטל מלכות תורקיה, אומרים היונים, הלא אנחנו בעלי-מצרא. אבותינו הלא משלו בכל מדינות התורקיה ועד לפני ה' שנה משלו קסרי יון בקונסטנטינופול. ולנו גם עתה משפט הירושה. ע"כ שביחים עתה תגרות קטנות בין יונים ובין בולגרים. כהני שני העמים מתחרים למשוך את העם במקדון אליהם וביחוד נעשו הרומנים (קוצו-וואלאבים) היושבים במקדון לסלע המחלקות. היונים מושבים אותם אליהם והבולגרים אליהם וממשלת רומניה רוצה לשחרר אותם לגמרי מאפטרופסת אלה ואלה ולהשיג בשבילם מין אוטונומיה דתית. כפי הנראה לא במהרה ישתנה הריבנות והסבסובים בין עמי הבלקן. ועוד בדור הזה תהיה מלחמה כבדה תחת הרי בלקן.

על המצפה.

ר' הירש לאנדא ז"ל.

בליל שבת בשעה 7 גוע ויאסף פתאם אל עמיו משנה נשיא הקהלה בקראקא היועץ הקסרי ר' הירש לאנדא. בשואת פתאם ביום בהיר התפשטה השמועה כרנע בכל פנות העיר ותחריד כל לב, וכל נפש נבהלה. כי היה האיש, הודות לעסקו כל ימיו בכל צרבי הצבור, האדם היותר נודע והנשא כפי כל מכל יושבי עירו. ר' הירש לאנדא היה בנועד מתחלת יצירתו לעוסק בצרכי הצבור. כל הסגולות והמעלות

הטובות הנחוצות לעומרים בראש עניני הצבור נמצאו בו. והוא בהרגישו את-שאר רוחו ואת כשרונו המצוין בענין זה, הקדיש כל ימיו, כל כחו ועתותיו לעניני הכלל וגם הצלחתו בעסקיו הפרטיים עמדה לו, שלא מצא מבושלים המרים בעבודתו הקדושה וכן היה האיש כנוצר ומיועד מההשגחה לנהל עניני הצבור. במשך ימי עבודתו הרבים בעניני הכלל קמו בעיר אנשים אחרים, שהרגישו בעצמם איזה כשרון לעבודת הצבור וידמו, כי מר הירש לאנדא עומד לשמן להם בהתפתחות כחם וישממהו, ויחזרו להורידו משאתו, הסתיו נגדו את כל אלה כהקהל הרחב הנוטים מטבעם להתנגדות ולהתגרה ויהיו שונאיו רבים. ובכל זאת לא נלאה האיש משאת את כל מירח הצבור עליו, כי הצבור היה צריך לו. מר הירש לאנדא היה האיש היותר מכובד וגם היותר שנוא בקראקא. אבל כשימנו אל לב, כי רוב שונאיו היו שונאים אותו רק מתוך קנאה ורוב מכבדיו בכרו אותו רק בגלל מעשיו הטובים, שעשה להם או לכל הקהלה והעיר — אז נדע לשפוט את הנפטר הגדול ז"ל. ר' הירש לאנדא היה שמח לעשות טוב וחסד לאדם השורה בצרה. זאת יעידו אלפי אנשים, שנהנו ממנו עצה ותושיה ומעולם לא מנע עצמו למרוח אפילו הרבה מאד בשביל כל אדם הדורש עזרתו ועצתו. רכבות בני אדם מהאבלים עליו כעל אב רחמן, טוב ומטיב, כי לו היו הרצון והיכולת לעשות טוב לרבים.

ר' הירש לאנדא נולד ביום כ"ט אדר תר"א לאביו ר' יצחק לאנדא, בן הרב הנאון הצדיק הגודע ר' שאול רפאל לאנדא פאר קהלת קראקא בזמן האחרון. בעודו צעיר לימים כבר נכר בו כשרונו לנהל ולכלכל ולעסוק בעניני הצבור ובני קהלתו בחרו בו לאחד מראשי הקהלה בהיותו בן כ"ט שנה. בשנת 1890 נבחר למשנה נשיא ראש הקהלה. בשנת 1886 נבחר ליועץ בלשכת המסחר והחרשת לגליציה המערבית. בשנת 1894 נבחר ליועץ העיר קראקא. בשנת 1902 כבדהו הקיסר בתאר יועץ קסרי, כהכירו את מפעליו הרבים לטובת הכלל. שלשים שנה עמד בראש הועד המנהל עסקי בית החולים היהודי. פעולותיו לטובת המוסד הזה גדולות ורבות. הרבה עמל בבנין הבית החדש ובעריכת סרריו, לעשותו באחד בתי-החולים הגדולים והמפורסמים באירופה. בית-החולים היהודי בקראקא ראוי להיות למופת לבתי חולים בלליים גדולים, וזהו פרי עמל מר לאנדא. גם ככלכלת הבית הרבה לעשות ועל הקהלה להודות רק לו, כי המעיט את הוצאות בית"ח למרות התכונה הרבה והמחלקות הרבות שערך בו. תקנות הקהלה ע"פ החוק החדש מעשה ידיו הן. על היראים והחדרים בקראקא להודות לו, כי רב וגאון בזמנו הפשוט נמנה לרב-ראשי בקהלה, תחת אשר בלבוב מנתה הממשלה את המטיף בהיכל הנאורים לרב-ראשי.

מלבד התארים ומשרות הכבוד הנ"ל היה המנוח גם יועץ הועד המעריך את מסי ההבנסות בקראקא, חבר נכבד לחברת בעלי המלאכה היהודים פה, משנה לנשיא חברת הבאנק והקרדיט „וויאנזעק", מנהל המוסד של ראפפורט ריטר דע פאראדא ועוד ועוד.

איזה ערך היה לאיש הזה בעיר ואיזה רושם עשה מותו ראינו היטב בהלווייתו. רכבות בני אדם נהרו אחרי מטתו, לערוך את מספרם אי אפשר היה. הרחק לפני בית"ח היה גדול כל כך עד שהתעלפו רבים. דגלים שחורים ההנוססו מעל גג בית-העם (מאניסטראט), מלשכת המסחר, מבית החולים היהודי ומבית חברת בעלי-המלאכה. בין המלוים נראו השרים האלה: ראש האזרחים בקראקא Friedlein וסגנו הראשון ציר בית-הנאמנים Prof. Leo Chylinski, שר מחוז פארנורזע Graf Starzenski, שר ציר בית הנאמנים ויועץ העיר Federowicz, יועץ העיר Prof. Dr. Jordan, ציר מועצות הממלכה J. Rotter, יועץ הפוליציה Dr. Swolke, יועץ בית הדין העליון למדינה Matusinski ועוד ועוד. באולם בית"ח הספידו אותו הרב אב"ד ר' חיים אריה הורוויץ, הרב לערת ההיכל ד"ר יהושע הון, נשיא הקהלה ד"ר ל. הורוויץ בשכ הקהלה, ה'

דאמנער בשם לשכת המסחר והר"ר יורעוויטש בשם רופאי ביה"ח. מכל הקהלות הגדולות באוסטריה באו מכתבי הנחומים למשפחת המנוח וכן מאגודת-הקהלות ומכל היהודים אנשי השם באוסטריה. תנצב"ה.

ר' חיים זעליג סלאנימסקי ז"ל.

ביום א' שבוע זה נפטר בווארשא החכם והסופר העברי הישיש ר' חיים זעליג סלאנימסקי בן חמש ותשעים שנה. הרבה פעל החכם הזה לגדול בני דורנו ולחנכו. כלנו החיים בדור הזה, אף המתנגדים לו, אולי תלמידיו הם, בלי משים חדרו לקחו ותכונתו אל לבות כל בני הדור במדה שהם יודעי ספר ויאורו עיניהם. רחום היה מפוז חכם קדמון, כל מעינו ועבודתו היו כמדעיים למודיים, בתכונה, חשכון והגדסה. בחקירות במקצועות היהדות חפש אחרי האמת ומה שנראה לו כאמת מסר נפשו עליו ולא נח ולא שקמ עד שעשה אותו לקנין העם. לתכלית זאת יסד את „הצפירה", להורות דעותיו את כל העם ולהלחם נגד משפטים-קדומים. ועד היום הזה נכיר את רוח חז"ם זו „הצפירה", אף שזה יותר מעשר שנים לא השתתף עוד חז"ם בפיעל במערכת „הצפירה".

רחז"ם נולד כ"ה אדר תק"ע בביאריסטוק בליטא. עד שנת העשרים לימי חייו היו למודי גפ"ת כל מעינו ורק אחרי התגותו נודמנו לו במקרה ספרים בחכמת התכונה ותשוקה עצומה התעוררה בקרבו ללמוד את החכמה הזאת על ביריה. לתכלית זאת למד שפת גרמניה וישקיד על ספרי החשבון ותכונת השמים ימים רבים בסתר. ובשנת תקצ"ג חבד ספר על הכמת החשבון, אבל לא הרפים רק חלק ממנו בשם „מוסדי חכמה" על אלגברא. בשנת תקצ"ה חבד ספרו „כוכבא דשביט" על שמת התכונה החדשה. בשנת תקצ"ח הוציא ספרו „תולדות השמים" על תכונה ואפטיק. ע"י הספר הזה פרצה מריבה עצומה בין חז"ם ובין ר' הירש פינעלעס ע"ד תקופות ר' אדא וזמן התיסדות חשבון העבור שלנו, הריב ארך שלשים שנה וימלא גליונות עתונים בלשונות שונות. בשנת תר"ב הוציא ספרו „יסודי העבור" ע"ד חשבון העבור של לוחנו. בו גלה חקירות חדשות ומקוריות בענין זה. בשנת תר"ג הוציא את הספר הזה שנית כהוספות רבות וגם את ספרו החדש „מציאות הנפש וקיומה חוץ לגוף ע"פ דאיות נכחות מבחינות הטבע". בזה נלחם נגד שמת המפריאליסם, שהחל להתפשט בעולם. בשנת תר"ב המציא מכונה לחשוב חשבונות מכל ארבעה חלקי החשבון. ע"פ המכונה הזאת מצא יסודות הרשים בסגולות המספרים ואז עלה על מחשבתו אופן לתקן מכונות חדשות וילך בהצעותיו אל חכמי האקדמיה בפארברוג ושם זכה בפרס הקצוב לממציאי חרשות באיזה מקצוע בחכמה, סך 2500 רובל. על ענין זה הוציא ספר מיוחד בשפת רוסיה וע"פ הצעת שר ההשכלה כבדהו הקיסר בתאר הכבוד „אזרח נכבד" כלי תשלומי מקסא. את מכונתו ואת זכות השמישה מכר באנגליה במחיר 4000 רובל. בשנת תר"ד התודע אל גדולי חכמי גרמניה, אלכסנדר פון הומבולדט והתוכן אידעלער ועם זה האחרון היה לו ריב ספרותי על דבר יוספוס פלאביוס, שאידעלער פגע בכבודו, ועל אדות המלך הורדוס ומותו. בשנת תר"ז חבד ספר זכרון לאלכסנדר פון הומבולדט ליום מלאת לו פ"ח שנה. את הספר הזה הרפסו פרנסי קהלת ברלין כהוצאתם ובראשו מכתב תודה מהומבולדט. בשנת תר"ג המציא החבלה חמית לצפוי כלי ברזל בתוכם כבדיל. בשנת תר"ד המציא יסוד חדש למכונת-הקיטור באופן שהקיטור עצמו יוליד תנועה סביבית במכונה. את זכות התשמיש במכונה זו מכר בברלין. בשנת תרמ"ז המציא ביחד עם א. ברנשטיין מכונת המלגראף, שאפשר לשלח בה ארבע מלגרטות

והוא הודיע אותי, כי ראה את הולד באחד מבתי העברים. ונלך יחד אל בית העברי ותודות לאל, כי מצאנוהו חי ונקהו ונשב הביתה.

עוד עלילה שניה.

שני אחים עברים יושבים באחד הכפרים ולהם שם חניות ומרחק 20 קיל"מ ביניהם. בנסוע האחד מהם אל הכפר ביום א' לפתוח את חנותו הפשוהו שני שומרים וישימוהו במשמר ויוליכוהו אל בית הרין, בי העליל עליהם אכר אחר, כי שמע אותם מדברים כי יגנבו ילד נוצרי. אחרי הרבה דרישות וחקירות פטרוהו לשלום.

הסתדרות כל קהות העברים בבוכגריה.

בימים האלה החל לצאת לאור עתון שבועי חדש בן שני דפים בספרדית (השפה המדברת בין בני ישראל) בשם "עלילת דם". ומטרתו להעיר את כל קהלות ישראל אשר בבולגריה, להתחבר כלן יחד, למבס עצה להגן על כל יהודי בולגריה בעד העלילה הארורה הזאת, המתעוררת עלינו פה יותר מאשר בכל מדינה ומדינה. העתון נחלק חנם והוא ישקוד עד אשר יגיע אל הכליות.

אסור לקרוא עברית.

השתדלתי להפיץ את "המצפה" בין אחי ה"ספרדים" וישיבו את פני ריקם, כי בתמימותם הם מדמים, כי אסור ליהודי בשר להשתמש בלשון הקדושה, שהשתמשו בה הנביאים, לדברי חול. יוסף הלוי.

מכתבים מרוסיה

בקיוב היתה בימים האלה הבחירה לבית מועצות העיר וראש העיר אייסמאן (גרמני) קרא באוני הנאספים את כל אשר פעל, להטיב מצב העיר ויושביה. בתוך המעלות הטובות, שמנה על עצמו, השתבח לפניהם בתחבולותיו ומעללותיו, שבהם לחץ את היהודים, ובוה התוה לפני הבוחרים את הדרך ילכו בה, לכלות את אשר החל ולהלחם ביהודים עד רדתם. "באבן נגף היו היהודים לעם הארץ פה על דרך חייו — אמר במרוצת דבריו — כבד להסוחר הרוסי, רעמוד במסחר מפני היהודים, אשר נכבליהם הפשו הכל ביריהם; בהבריהם את המבס נקל להם למכור סחורתם בזול, כערמתם להקל ככל משפטי הארץ גברה ידם תמיד ואי אפשר היה לנו לדור עמם בכפייה אחת. לו בא הנורל על בני לעבוד בצבא, אזי גלתו ברעדה ובידי הובלתו למלאות חובתו, כי ארץ מולדת קודמת לאהבת אבות; אבל היעמוד לבי, להביא את בני קרבן לערמת היהודים, להשלים בו את אשר החסירו המה, בעשותם את כניהם בלם לבעלי זכויות ממדרגה הראשונה! היהודים הערימו תמיד עצות וימצאו תחבולות שונות, להשתמש מהחוב הקדוש הזה, ובמקום ארבעים נפש, אשר נדרשו מהם, באו רק שנים, ושליש ושמונה נוצרים לוקחו תחתיהם — שלישים ושמונה נוצרים נפלו בוראי בהמלחמה עם יפן במקום היהודים, שנשארו בביתם ויהיו המה כפרתם!"

מכה"ע "קיובסקאי סלאווא", המצדד בזכותנו, גלה שולי ראש העיר על פניו ויוכיח, כי כל דבריו בשקר יסורם.

"לו גם הרעו היהודים להסוחרים הרוסים בהורידם את השער, הלא בזה ייטיבו להמון הקונים מעם הארץ, וקנאת סוחרים בזאת מביאה טובה לעולם. אבל גם זה כזב. בי עדיין לא ראינו שיכבטל סוחר רוסי ממש ברוב הסוחרים היהודים, האוכלים איש בשר רעהו מפני הלחץ והרחק. כי ימוך הסוחר הרוסי לא תהיה לו זאת מיד היהודים, אשר להם פה חזקה ישיבה משנות אלף וככל זאת יצרו צעריהם תחתיהם, בי אם מהגרמנים, אשר פרו וירבו פה

בן עשרה כתרם ועשרים כתר של בסף. אחרי שבועיים בא הנוצרי אל בית היהודי ויתאונן, כי נתן לו רק ארבעים כתר, כי השמר לא היה בן עשרים, כי אם בן עשרה כתרם. היהודי, שידע, כי נתן לו חמשים כתר שלמים, לא שם לבו אליו, והאבר מסר דינו לביה"ד. במועד הרין המיל השופט שבועה על האכר, כי לא קבל רק שמר בן עשרה כתרם ולא נגע בכסף עד אחר שני שבועות וכי אינו יודע להבחין בין שמר בן ב' לשמר בן י'. האכר נשבע על כל זאת ופסק הרין יצא, כי על היהודי לשלם עשרה כתרם עם הוצאות המשפט. ודבר האונאה נמסר לבי"ד של ענשים. בשבוע שעבר עמד היהודי לדין באימה גדולה, כי אחר שהאבר נשבע והוא אינו נאמן על שבועה, הלא אין ספק, כי יענשוהו השופט. אחרי מענות ומענות זמן רב הוציא פרקליט היהודי שמר בן ב' ושמר בן י' וישאל מהאכר להגיד לו איזה שמר בן י' ואיזה בן ב'. האבר הכיר מיד והדבר נגלה למפרע, כי נשבע לשקר והיהודי יצא זכאי.

רושעשוב. בגליון ה' של "המצפה" כתב עלי

המודיע מפה, שחבר הרשעים מזיפי כספים, שקראו לי לבוא אליהם להומל אימפריאל בגלל מסחר השמן, שחקו עמי בקלפים. ולא כן הרבר, כי תיכף אחרי בואי החררה דברו אתי על אדות מסחר השמן ואח"כ גלו לי את הסוד הנורא. מעודי עד היום היה לא שחקתי בקלפים גם עם אנשים כנים וישרים ומכ"ש עם אנשים כאלה, שלא ידעתי אותם מתמול שלשום. עלי לכלכל את כל בית אבי ואין לי פנאי להבלים. מאיר ריף סוחר שמן.

משרנוביץ. מרת אכזריות היא מין מחלה

מתרבה העוברת ממקום למקום בקטב מרירי. אם נשמע, שיצא באיזה מקום קצף על אחכ"י, יהיה באיזה מקום שיהיה, נוכל לדעת על נכון, כי ביום מחר תבאנה הפרעות האלה למקומות אחרים סמוכים, כי האות פרוע פרעות ושפיכת דמים נחה עמוק, עמוק בלבבות אנשים נסים ונחוצה לה רק הערה חזקה מחוץ, שתתעורר מתרדמתה ואז אוי לנו. — בכפר איספאס (בבוקיניה) הקרובה לקוטמי ולוויזשנימץ נפלה חרדה גדולה על אחינו הגרים שם, כי אורחי הכפר קשרו קשר, שיעשו בימים האלה מבח ביהודים. עוד סכת הקשר לא נודעה עד הנה, אולם אומרים אמור שהכפרים רוצים להקות מעשה אנשי קומי וזאביא... שומרים מוויזשנימץ הולכים וסובבים בכפר לשמור את היהודים.

א. דופלער.

מכתבים מבולגריה

עלילת דם.

פיליפולי. בעיר פליבנא (פלעוונא) התפשטה שמועה, כי גנב ילד נוצרי בידי היהודים לצרך דתי. וכרנע התהולל ההמון בועם וחמה ויאמרו לכלות כל חצי עברתם ביהודים. ראשי קהלת העברים, בראותם את הסכנה הנשקפת להם מההמון הסוער, הלכו ויידיעו אל פקיד העיר, אשר השקיטם בדברים לאמרו: כי הוא יאחז באמצעים קשים, להגן עליהם, לבל יאונה להם כל רע. מרם שבו מבית הבקיד קבל זה האחרון קובלנה, אשר קראו אותה גם ראשי הקהלה ובה כתובים הדברים האלה: בבואי היום אל בית המרקחת, לקנות סמי מרפא, עזבתי את כני בחוץ, ובעת ההיא היהאתי איש יהודי, אשר לפתע פתאום נעלם ועקבותיו לא נורעו. ובצאתי החוצה והנה הילד איננו ואצעק בקול מר ולקול צעקותי נאסף המון רב אלי, אשר בתוכו היה איש ושמו רוסו שיליזוב,

בבת אחת. בשנת תרכ"ב התחיל להוציא את "הצפירה", אבל הפסיק באמצע השנה, כי נקרא מאת הממשלה לעמוד בראש בית מדרש הרבנים בויזמומר, גם נתנה לו משרת מבקר ספרים עברים. בשנת תרכ"ג הוציא ספרו "יסורי חכמת השעור", הכולל כל חכמת החשבון וההנדסה. כאשר נסגר בימ"ד הרבנים הלך חז"ם לברלין ושם הוציא את "הצפירה", כי ברוסיה לא היתה לו רשות להוציאה. בשנת תרל"ה השיג את הרשיון וילך ווארשאה ומאז יוצאה "הצפירה" בווארשאה בלי הפסק. בתוהו כבן שבעים שנה קכל את סוקולוב לעוזר איתו בעריכת "הצפירה", ומאז משך חז"ם את ידו מן הספרות ומעט מעט חדל גם לכתוב ב"הצפירה" ובוה תמו עבודותיו הספרותיות. בסוף ימיו היה כבר כמת ובטל מן העולם, כי חדל לעבד ולא נשמע על אדותיו דבר. אחרי מותו יזברו לו החיים את עבודתו רבה בשדה החכמה ובספרותו ושמו יאר ברברי ימינו כאחד הגדולים אשר היו לנו. הנצב"ה.

פרי עסקי הכסף ותעוב העבודה.

מנהג רע, שהשתרש בעם, אף שיראו את תוצאותיו הרעות ואת הסכנה הצפויה ממנו, קשה לבטלו. המנהג המתועב לגדל בנים לבטלה ולסמוך על נסים, הרבה להשחית בקרבנו ולעשות אותנו לשמצה בקמינו, ובכל זאת רק מעטים הם עדיין האבות בערים הקטנות, השמים לבס לחנך בניהם לאיזו אומנות, לבל יצאו לתרבות רעה. צעקות נוראות נשמעות בימים האלה על חבר רשעים — ודוקא בני יהודים פשוטים וכשרים — שעשו להם עסק כזה: הם באים בדברים עם אנשים צעירים עניים קלי-רעת וחסרי-נמיונות, שבל הונם עולה לאיזו מאות ר"ב, עם כלות עניות, שחסכו להן מעמל כפיהן איזו מאות כסף, ומספרים להם בסוד, כי יש להם למכור שמרות בסף מזויפים, הדומים לגמרי לשמרות כשרים, עד שאי אפשר להכירם. את השמרות הם מוכרים בזול, פשוט כחנם והם מראים להם תכת שמרות חדשים, שמראיהם בשמרות כשרים ממש בלי כל שנוי, יען הם — באמת שמרות כשרים והם דורשים מקרבנותיהם, לתת להם את בספם בתור מעות קדימה, למען יקומו השמרות להם למקנה, כי רבו הקופצים עליהם. כח האנשים להסית גדול מאד ואי אפשר להמלט מהם. האנשים נוהנים להם בתמימותם את מעט כספם בתקוה, כי בעוד ימים אחדים יהיה להם כפלים. וחבר הרשעים לוקחים את הכסף הדל של המסכנים ומבזוים אותו במשתה ובמשחק וכאשר יתם הכסף בימים אחדים יארבו על אחרים עד שיוכלו להם. והאנשים העשוקים האמללים יראים להודיע את הדבר אל הרשות, פן יענשו על קנותם שמרות מזויפים גם למכירהם וקרוביהם לא יגלו את הדבר מפני הבושה וישימו בשרם בשניהם וישתקו. ככה התנהנו החומסים ימים רבים. יש אומרים, כי האנשים שנתפשו בשכוע שעבר ברזשעשוב על חמא מכירת שמרות מזויפים הם הם החברה הזאת. אם אמת הדבר זאת יברר חוקר-הדין כרושעשוב, אבל יראו אחינו ויקחו מוסר ולא יגדלו בניהם לבטלה.

מכתבים מערי המדינה

ניעפאלאמיצע. צוררינו עודם מרחיבים פיהם להעליל עלינו, כי מונים אנחנו את הנוצרים ועושקים את הונם. ומי זה יוכיח לעם באותות ובראיות, כי האכרים הם עתה המונים והעושקים והיהודים המה העשוקים? הנה קרה במקומי מקרה אחד מאלף: אכר אחד בא אל החנוני שלמה ראמערסמאן ויבקש ממנו להחליף לו שמר בן חמשים. היהודי החליף לו וימנה לו שמר בן כ', כתר, מטבע זהכ

בשנות המאה הנכבדה; אלה החיטים, הסנדורים והאופים, שבאו בארצותיהם הנה בעירום ובהסתר-כל, ואשר רבים מהם יא קברו עיהם על מזבחת רוסיה עד היום הזה, הטה עתקו ויגברו חיל, יבני בניהם היו לסוחרים גדולים, והיבליהם בנויים פה להלפיות על גפי מרומי קרת.

אחד בסופרי מכת"ע ה"ל בא גם הוא להשיב על דברי ראש העיר ברברים על טעם לאמר: „המרבח במסחר לא היהודים בלבד הוא, כי זוהי דרך ההגרים וגם הרוסים לא נקו ממנה. אם עתה לפעמים ביד היהודים להשתמש מעבודה הצבא, לא בהם לבדם האשם, הקולר הלוי גם בצוארי אחרים פטריוטים רוסים. הלא המיד היתה יד אחד הממונים באמצע... ובעקר הדבר נעלמו ממנו שהי הלכות פסקות, האחת מן 3 פברואר 1892 האומרה, כי בהעדר מספר הקרואים לצבא, אין עם אחד ערב בעד השני, כ"א היהודים צריבים להשרים את סבימם מקרבם לברם והנוצרים לבדם, והשניה מן 9 מאי 1896, כי בהעדר מספר הנפשות ליהודים, או יאברו בעלי זכויות מקרבם את זבורם וימלאו מקום החסרים. ושהי ההלכות הארה הענינה בחשו בפניו, כי כאשר לא נוע במלחמה אף נוצרי אחר בעון היהודים, כן יכור ראש העיר אייבמאן להיות שאנן מפור, כי לא ידרשו ממנו, להקריב את בנו קרבן לערבת היהודים.“

מ. ש.

ווארשא.

מקרוב ומרחוק.

אי-כבוד. כסטאניסלאו היתה אספת בוהרים להועץ ע"ד ציר מועצות-הממלכה מהקוריע החמישית ריטר פון וואל עווסקי, שהשתמש במשרתו בתור ציד מועצות-הממלכה להשיג עסקים טובים מאת הממשלה ולעשוק ולרמות. הנוחרים החליטו פה אחר לדרוש מאתו לותר על משרתו, כי אין אמן בו.

מחלה חדשה במחנה רוסיה. ממוסקוא מודיעים לעתון אנגלי, כי פרצה מחלה חדשה בחיל רוסיה השוכן במאנדזווייה, ויחלו בה רק אלה הגרים בבתי הינאים. סמני המחלה הם: קצר ראות, אדם שפאתם תקצר ראייתו ידע שהמחלה החדשה תקפתהו. אה"כ תבא זעה רבה וממחרת יבוטה הגוף בבתמים ירוקים אשר בעבור זה יקראו להמחלה דבר ירוק. החינאים אינם יודעים דבר על אדות המחלה הזאת, כי לא חלה בה אדם מעולם. המון אנשי הצבא מאמינים, כי היפנים עשו להם כשוף.

מסלת ברזל אלקטריית תבנה עתה בין ליוורפול ובין מנטשעסטר באנגליה. המרחק בין שתי הערים האלה 55 קילומטר והמסע האלקטרי יעבור את הדרך בעשרים מינוטים, תחת אשר עד כה ארך זמן הנסיעה 55 מינוטים. ככל עשרה מינוטים יעבור מסע אחד.

תפישת המניסטר נאסי. מי שהיה שר ההשכלה באימליה נאסי, שברח מארצו, אחרי שנגלו נכבותיו, שנגב מאוצר הממשלה, נתפש בעיר מילאן ויושם בבית הסהר. קונגרס של סופרים, בגלל התעוונה הגדולה אשר כס"ט לואי יהיה שם קונגרס של סופרי עתונים מכל לשונות הגוים, להועץ בעניניהם. שלשת אלפים סופרים ישתתפו בו, רובם מאמריקה עצמה ורק החלק הרביעי משאר ארצות תבל.

המרת דת עם שלם. העתון «Dalli Mail» מודיע, כי מענעליק מלך אביסנייה שלח נגראל אחד אל הפטריארך המצרי, לדבר אתו על אדות המנזר המצרי אשר בירושלם, שהאביסנים מערערים עליו. סופר העתון הג"ל מבטיח, כי טעם המלאכות הג"ל הוא רק תואנה ועקר טעם המלאכות הוא המרת הדת. האביסנים נפתו לממשלת רוסיה, להמיר דתם ולקבל על עצמם עול דת הנוצרים המזרחים של יון ורוסיה. כידוע היו האביסנים סן העמים הראשונים, שקבלו עליהם את הדת הנוצרית וכפני זה החזיקו ימים רבים בדת היהודית ועל כן נשארו אצלם הרכה מנהגים של יהודים עד היום הזה. כמילה,

שביתת היום השביעי ועוד. והרוסים, המשמידים בארצותיהם כל כחה הנוטה לדת ישראל, שמו להם למראית עין לחובה, להדיח גם את האביסנים האוחזים בשארית תורת ישראל מאחרי דתם ולהטותם לכנסייה היונית, ומלך אביסנייה האויל אינו יודע, כי לממשלת רוסיה טעם מדיני בדבר, היא רוצה להשפיע עליו ע"י בהניה את השפעת עול רוסיה בענינים מדיניים ולירש בסוף את כל ארץ אביסנייה בתור מושבה רוסית באפריקה.

המרידה במארוקו. המרידה במארוקו עוד לא שקטה, בימים האלה היתה מלחמה חדשה בין היל השלמן ובין דמורדים ואחרי שנפלו הללים רבים משני הצדדים נצח היל השלמן.

*

קהלת סאמבור קבלה לאביד את הרב הגאון מ"ה אהרן לעווין בן הרב הגאון מ"ה נתן לעווין אב"ד ברוהאטין ונכד הגאון מהר"י שמעלקים מלוב. הרב החריף ר' אהרן לעווין עודנו צעיר לימים, אבל בידעותיו הרחבות והעמוקות בים התלמוד ובכד מקצעות היהדות, שנגלו בכתביו המלאים הריפות וביקאות. הוא נחשב כאחד הרבנים הגדולים והנצוינים בדורנו. הוא אחד הרבנים הגדולים המעטים בגליציה, שרכשו להם גם חכמה ומדע כלליים במדה רבה באופן המספיק, שתאשרם דממשלה לרבנים קבועים ע"פ החוק. רבנים כאלו, כפי טעם מספרם כן יגדל ערכם. ומי יתן והיה הרב הצעיר הזה למופת לכל בהורי ישראל, הנקדישים כשרונם לתורה ומתעדתים לשמש ברבנות, דמעתן לא חצטרונה הקדלות לקבל כעל כוהן רבנים, שהכנתם כרובה מתורתם...

אניברסיטה יהודית. בניו-יורק היתה אספת חכמי ישראל הנאכנים לדתם ויהליטו ליסד שם אוניברסיטה יהודית. דפרטים לא נודעו עוד.

האנטיסמיטיסם באנגליה. ראש ממשלת אנגליה באלפור הדפים מכתב בעתונים, הכחשה על השמועה, שנתפעטה בעולם, כי רוח אנטיסמיטי שולט גם באנגליה ועל פיה נוסדו החקים החדשים נגד הגולים. כאלפור אמר, כי החקים האלה לא נערכו נגד היהודים ביהוד, כיאם נגד הגולים בכלל, האוכלים את הלב הארץ והאזורים נדהים כפניהם. האנטיסמיטיסם הוא אסון ולא יתנהו לבא לאנגליה.

מצרף-ישראל. אלפי נוצרים מאמריקה באו לפלשתינה ושמועות מתמיהות שונות התפשטו על אדותיהם. אומרים, כי המה מדאנודה הנוצרית הקנאית, שנוסדה לפני שנתים במשיקאנו, לקנות את אדמת ארץ ישראל במסם תפול בידי יהודים. אספה רבה תהיה בירושלם לנוצרים. יש אומרים, כי המה רוצים ליסד בארץ ישראל מדינה חפשית על יסוד הקומוניזם וכבר יש להם קרן של 25 מיליון לימרא סטרלינג. נקוה כי עצתם תופר ועצת ה' תקום: „אבדו גוים מארצו.“ — חברת יק"א מכרה את אדמת בוטיטה בעבר הירדן, יען אין לה כל תקוה לסדר שם ישוב וגם מוכנת היא למכור את חוון בארץ הכשן, כי אין כל חשבון לה להחזיקה. כמדומים אנו שמעשה נמרה היא קצת לקנות ולמכור מיד. כל קרקע הבא פעם ליד יהודים, על יהודים לאחזו בה, למרות כל המכשולים ולבלי תת שתשוב ליד ינכרים. לעמת זאת עתידה יק"א לקנות בקרוב קרקע בן עשרת אלפים דולם סמוך לראשון-לציון על יד מסלת הברזל. — מושבה חדשה נוסדה בימים האלה על שפת ים כנרת בשם בית-רגון. — רבני ירושלם יסדו בתי תלמוד תורה במושבות.

פרעות באלג'יר. ככל ערי פונציה ואלג'יר נצחו החפשים כדעות בכחיות לבתי מועצות הערים, רק בעיר אוראן, באלג'יר הדרומית. נצחו האנטיסמיטיסם. כאשר רם לבות הצעורים בנצחונם. התנפלו על היהודים להכותם ולכזו שללם. יהודי אחד, בן-כליפא שמו, נהרג במהומה הזאת. כל אנשי העיר חלקו לו את הכבוד האחרון. שר הפלך בכבודו ובעצמו הלך אחרי המטה עם אלפי אנשים מכל הדתות. אחרי כן שבו הפרעות, בי יהודים רצו להנקם בצורריהם ויאמרו להתנפל על ראש צורריהם, איש שפניו שהסית בהם את ההמון. כמובן עמדו הנוצרים לימינו וכמעט היו היהודים ככל רע. השוטרים השקישו את המהומה ועוד הסבנה לא חלפה. **פלעהווע בעבודרת.** המניסטר לעניני הפנים

כרוסיה פלעהווע במל את העתון הרוסי השבועי „וואסחאד“, שהיה מקדש לעניני היהודים וילחם בחרף נפש בעד כבוד ישראל ומשפטי. בהיותו כתוב בשפת רוסיה וערך ע"פ טעם כל העתונים האירופאים החשובים היה קולו נשמע ותשובותיו, ישענה לצוררינו על חרופיהם ועלילותיהם, עשו רושם. אבל להצורר פלעהווע היה עתון כזה נצננים בעיני ויחפש עליו תואנות עד שבמלו לחצי שנה. דרייפוס השני. גם לשפניה יש דרייפוס שלה. אלבערט דרייפוס בן שלחני מפראנקפורט, בנסעו בשפניה נפל עליו חשד, כי הוא מתנכל בנפש המלך, כי בעיר סעווילא נגש אל מרבבת המלך, ויתפשוהו וישימוהו בבית-הסהר. הקונסול השווייצרי ערב בעדו ויציאוהו לחפשי. עתה התברר הדבר, כי חף הוא מפשע.

בטור הברות אנטיסמיטיות. שר המחוז בקוסוב במל 14 חסרות „סיטש“ של הרוותנים במחוז ההוא. כי משם יצאה שנהא ומשטמה לפולנים וליהודים ושלום הארץ היה בסכנה והחברות האלה העירו את הרוותנים לפרעות.

קופת ההכסון העירונית בקראקא הרימה תרומה מרוח השנתי מלבד לטובת מיסדות כלליים גם למוסדות חסד וצדקה של היהודים: לבדק ביהכ"ג הישן 8000 כתר, לה' „הזהרו בכני עניים“ 300 כתר, לח' תמיכת סטודנטים יהודים 200 כתר, לתמיכת בעדי-מלאכה יהודים 200 כתר, לח' „אסיפת זקנים“ 400 כתר, לח' „בקר חולים“ 150 כתר, לבית התמחוי 200 כתר, לח' „מחזיקי חולים“ 100 כתר, לח' „מלבוש ערומים“ 100 כתר.

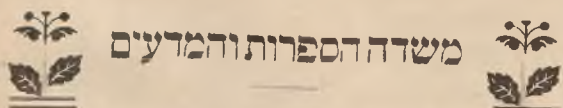
כבוד המת.

אירח אחר בא לבית מרוח ויצו להביא לו מאכל דנים. כמעט את הרב הקיא אותו ויקרא לבעה"ב וישאלהו: המותר להוציא לעז על מת, שמת זה ימים רבים? בעל בית המרוח: בודאי לא. האורח: אם כן, לא אומר כלום, אבל הכר אח הרניב מלפני.

שאלה עתיקה.

תננו זה, הג מתן תורה
לנו נתן משה מורשה.
ומן התורה יצאה אורה
גם על הדת הקדשה.
הגידו נא אנטיסמיטים:
איכה תשאו פנים?
מדוע בעד להם חמים
שלמתם לנו אבנים?
ישימו לב מעריצי רומא
אל השאלה העתיקה:
„אי לאו האי יומא
במה יוסף איבא בשוקא“.

מרדכי בן הרב.

משדה הספרות והמדעים

האנרכות ועתידותיה

מאת

דר. לעאן האלפרין.

(המשך מגילון 8)

מפגנה הפיעלים מהחלקת לשרש מררנות המדרגה הראשונה מכילה את המבחרים ואת המאושרים שבהם, היא הם אלה העוברים עבודה רוחנית והגיונית, אשר שברם עמהם וחלקם שמן. המה אינם מתאוננים על מצבם כלל, כי לחמם נתן ומיניהם נאמנים. ולכן ימאסו בשערוריות ואנדרלמוסיות, כל מנמתם היא לשבת בשלוה, כי כל מצבם ואשרם

מצב בלי סרר מסורר, בלי חקים ובלי רשות? האפשר להשיג באיזה אופן גן ערן בזה? (סוף יבא).

מפני עקצי יתושים אפשר להגן על עצמו בספיריטוס של בורית, הנמצא למטכר בבית מרקחת. מושחים את עור הפנים והידיים בספיריטוס כזה וכשייבש מושחים שנית ואז לא ישלש כל יתוש בגוף ועקצו לא יכאב.

לכאב שנים הכא משן רועה וחלולה, טוב לקנות בבית המרקחת מעט דאָפּפּעלמאָקאָלענזערען נאָמאַרץ ולערבו כמים ולהחזיק את המים על השן הכואב. חום המים יהיה שווה לחום הדם.

ארגז מכתבים.

יש בווייעל. נרכות שלא נשלחו אלינו לא נוכל להוכיח. כי עלינו להוליד כל נדבה הנכרת בעתוננו לקופת הבאנק. — א' מ' ה': לא הסקנו לעיין בו. — יד': לא יסכון. — למשלחים "בתב יד לדפוס" במרסא בת ג' או ה' הלר: מכתב כזה צריך להיות פתוח ולא מדובק, ואם הוא מדובק או עלינו לשלם תשלומי כפל. כתב יד קטן עברי אין הפוסט מקבלת כלל בחור כיו והוא דורשת תשלומי כפל אף ממכתב פתוח.

דאָסעל & רעסוריאציען
 זאכטש נשע בעראשונג עצה מרבה
 צו אללען נור ביא
וואַלף זאלין קראַקאָו
 קראַקאָו־סאָפּט 29 (קאָמאַר)
Saul Rafael Landau
 Juwelier
KRAKAU Stradom 13.
 עמפּעלדלע וין רייכהאלטשניע לאַנדע
 פאַן רעמקען שוויטשער נאָר אונד וילבער
 אורדען, נאָר קעמטען, נאָר אונד וילבער
 & וויכעלין וואַרען, צו דען ביליאַנסטען
 פּריוואַטן רעלעסען בערלינגען.

M. GALITZER
KRAKAU
 Dietelsgasse No. 41, Grünwald's Haus

הויפט - ניעדערלאגע זעממליכער ארטיקעל אויף דעם געביעטע דער אָפּטיק, היורוגיע עלעקטראטעכניק, קאסמעטיק אונד באַנדאַזש-מיטעל. ברוכבאַנדער פיר ביידע געשלאַכטער עט קינדער אין בעסטער, סאָלידעסטער אויספיהרונג.

שהחרשת עוד לא השתגשגה בהן ולא השיגה את השעור הראוי, המינים המונים של מחיסרי לחם, שאין לאל ידם כלל להתחבר לאיזה קבוצה של ארגוניזציה חזקה וקמת, אשר תוכל לדאוג ולהשתדל בעבורם. ואחרי אשר מצבם הולך ויורד, הולך ומתרדל מיום ליום — נוכחו לדעת, כי תחלתם לאיוו עזרה מצד הרשות — לשוא, כי גם הממשלה תעמוד לעמת השאלה הזאת בגבור לא יוכל להושיע, על כן בעינים עצומות קפצו אל תוך ים האנרכות, לאבר ולעקור משרש את הסרר והמשפך הנוכחי; כי במוחים הם, שכל מצב חדש וכל סרר חדש, העתידים לכא באיזה אופן שהוא אחרי המהפכה, יהיו תמיד יותר טובים, יותר נכונים, ויותר ישרים מהמצב הפרוע הנוכחי ומתנאים הבלתי אפשרים, שהם נתונים בס עתה, כי אין כמוהם לרוע ולכן כבדים הם מנשוא.

בשם התנועה האנרכית ירגלו לא רק הפועלים העוברים עבודתם בועת אפים, אלא גם אלה, אשר לבם מלא תורה וחכמה וכיסם רק. ענות אלה עולה על אחת שבע על העוני והצער של הנזכרים למעלה. כי איש חכם ונבון, אשר אין בידו אמצעי למצא צרכיו המצויים שבכל יום — ירגיש יותר את הכאב ואת מרירות החיים מהפועל ההדיוט והגם, המשולל עבודה ומשכרת; כי בכאו במגע ומשא עם הספירות העליונות, אשר ישרו ימוצו עד לשבעה תענוגות בום החיים — נתנה לו יותר היבלת המדאיבה לחוש ולהרגיש את גדל עונו וימרודו, או ישביל להבין מה אומלל היא מול אלה, אשר ההצלחה האיר פניה אליהם, או יראה עין בעין את קשי-יומו, העומד בצר נגדו, להשחית ולבלע בלי תנועה, ומבלתי שום יכלת להמיש את צוארו ממנו — יתרגז, יתקצר, יקלל וישנא שנאת מות את כל אלה, אשר בביר מצאה ידם ואשר להם איזה שלטון ותקיפות והרואים עולמם בחייהם והשמיחים בחלקם כי שמן, ולכן גם המה רק כהאנרכות הקומונית יראו כל תקותם וישועתם, מפני שהאנרכות שמה לה למטרה יחידה ומיוחדת, להצית שלחבת מרד ומהפכה נוראה בכל ארבע פנות העולם, אשר תהרוס ותשרש הסדרים השוררים עתה — המביאים עוני ונקיון שנים להרבה הרבה ישרי לבב, אשר לא חמאו ולא העוו את דרכם — ולמעט במקומם את הקומונות. או ירד מגרולתי, "ההון הפרטי" ואת מקומו יירש "ההון הכללי", או ישב, "איש חתה גפנו ואיש חתה האנתו" וכלם יהנו מאשר אין קץ, או השב האנושות בשלוה בלי מלך, בלי שר, בלי חקים, בלי שלטון ובלי משמעת, כי דברים באלה רק למותר יהיו אז, אחרי שלא יהיה מה לשמור ועל מה להגן. חקים וסדרים הם, לדעתם, הסבה העקרת של הצער והמרירות, אשר נראה בכל צעד, הם מביאים באסורים ובכבלי כרוז את רוח האדם, אשר נוצר לחיות חיים של הפש ודרור ולא חיים של עבדות. אבל אנחנו מצרנו הנוכל לצייר לנו כרמונוני את האפשרות של

תלוי בהמצב והאשר הכללי, וכתייר ארץ יוכל גם מצבם להתמוטט בנקל.

בהמדרגה השנית יבאו הפועלים הניפרים בערכם מהראשונים, אבל לכל הפחות יש להם עבודה קבועה ופרנסה כמותה, אם כי פרנסתם הוא מרולרלה, והם ובני ביתם נוזנים בדחק. הפועלים האלה יקומו להם ארגוניזציות צבוריות, שכל מנתן ותכליתן היא להיות מנן וסוחרה בעד הפועלים הנענים, הנררכים ברגל גאווה מאת עושקיהם כח, ולהמיכ את מצבם בכל מה שאפשר. אבל הפועלים האלה מגדל העוני והלחץ השורר בהם ומגדל הסכנה הנשקפה להם תמיד מצד נוהגי-חמם, חרלי אונים הם ללזום עם נוגשיהם האקונומיים, מפני שאלה האחרונים יובלו במהרה לנקום מהם את נקמתם, בסגרם את בתי החרשת ובהביאם בזה חסר לחם ונקיון-שנים להרבה הרבה משפחות אובדות ואומללות. לכן מוכרחים הם לשים יד לפה ולצפות לעזרת הממשלה, עד אשר יכמרו רחמיה, להציל את העשוק מירי העושק ולחוק חקים ישרים ואנושיים, אשר ממתם היא להגן ולסוכך על ראשי הפועלים האובדים, לבל יהיו לברות למלתעות הקפיטליסטים, המוצצים את לשדם בלי אומר השב, בררך זה נולדו איפא בזמנים האת ונים הרבה חקי חסר באלה, העומדים למגן הפועלים החלשים — ולשמה להפבריקנטים הרשנים והרעננים, הצוברים הון בכח עבדיהם השכורים; כמו "חקי אחריות הפועלים", "חקי הכנת בלי הפבריקה באופן הנאות לשמירת בריאותם של הפועלים" ועוד.

הפועלים מהמדרגה הלזו הם איפא הסוציאלי-דמוקרטים, הרוצים להשליך את כל יהבם על הממשלה וללחצה אל הקיר, שהיא תריב את ריבם, שהיא תעמוד לימינם ביום עבדות. האידיאל של אלה הוא כנדע הקולקטיביות, ההון הכללי הצבורי, אך לעת עתה, שאין עיר כחם גדול, יסתפקו במועט, לעשות תקונים מצערים לאח לאח על ידי הממשלה, תקונים שאינם משקימים כלל את מערת דרישותיהם הבעיותיהם.

המין היותר אימלל ונדבה בין כל הפועלים, הם הפועלים מהמדרגה השלישית, אשר תחסר להם עבודה קבועה ומשכרת כמותה, האומרים "ברוך ד' יום יום", החיים היום בלי שום תקוה למחר, החפצים להמכר ואין קונה. האובדים האלה הם הגרעין העקרי והבסיס היסודי לכל השערוריות ולכל הסכנות, אשר חדשים לבקרים בעשב מן האדמה תציצנה נגד החברה האנושית. והאומללים האלה, ההולכים בלי מזון ומחיה, רבים הם היום ומתרבים במרה מפחידה מיום ליום. רפי אונים הם להתכוץ ולהתארגן לקשר קבוע ואמיץ, אשר ידו רב לו להגן עליהם בשעת הדחק, חסרים להם בכל אופן האמצעים הנחוצים לזה ואשר ישתמשו בהם הפועלים מהמדרגה השניה לתועלתם ולהנאתם, ולכן רואים אנו בהארצות,

מעין הישועה Wysowa

עולה בערכו הרב על יתר מקומות הרפואה, אשר בגליציה, כאשר יעירו הרופאים היותר מומחים. שבעה מעינות נמצאים שם, שהם מקור חיים לנפש נענה ושקוי לעצמות כל חולים במחלות פנימיות וחיצוניות כמו: בראנישע קאטאררע, לונגענשווינרוכט, מאגען-אונד געדערמע-ליידען, בלוטארטומה, סקראפעלן, געשלעכטס-אונד נערווענקראנקהייטען ע"פ. "וויסאווא" מצמינת גם באייר צח ונקי, הכא מרכסי הרים, אשר יסובבוה, וביער נפלא, אשר אין קץ ליפיו. בעלי מעין הישועה "וויסאווא" יהודים וציונים הם ונקי הוא איפא המקום מהמחלה החדשה "אנטיסמיסמוס", אשר כאורה רענן יושבת היא כרוב מקומות הרפואה. על כל היהודים לכבר את מקום הרפואה הזה על כל יתר המקומות.

סרר הנסיעה ל"וויסאווא" הוא: מקראקא ררך מארנוב, גריכוב, ומגליציה המזרחית דרך יאסלא - זאגארשאן ונארליצע. בתי - מאכל בהבשר היותר גדול והכל במחיר שווה לכל נפש.

4-1

Schicht-Seife

„Hirsch“ Marke: „Schlüssel“

Beste, ausgiebigste und deshalb billigste Seife.
 Frei von allen schädlichen Beimengungen.

Überall zu haben!

Beim Einkauf achte man besonders darauf, dass jedes Stück Seife den Namen „Schicht“ und eine der obigen Schutzmarken trägt.

גימנאזיום עברי.

בכל הגימנאזיות הכוללים יתכבדו צנינו לישראל ויגדלו ללח תורה וכל נוי שהיכלה זידו הלא ישנה, כי יוכל לגדל את צנו בגימנאזיום העברי, בצרחה, שצו יקשיצו התלמידים לקח צמקרה, ס"ק ופוסקים צידה עם כל התלמידים, אשר ילמדו בגימנאזיות אשר להמונבלה ויחונכי צדתנו ולמונתנו הקדושה הנקורה לנו. ובקוף השנה יקבלו העודות, אשר ישו צברכן לכל דבר לתעודה הגימנאזיות אשר למונבלה. למוכלים כשרים צזול ולהקתחה ועולה ידאג הרב ראש ציה"ס. גם פולנית ילמדו סס.

הדרסה: Rabbiner Dr. M. JUNG, Ung. Brod (Mähren)

ניי איינערקעמטע קראפוער

כשרה דאמפפועלכווארעןפאבריק

מיט דער בעסטען מאדערנסטען מאשינע, ערצייגט שענע, פרימא סאלאמי, וועראנזער, ברוסט שינקען, קרענוויורסמל א. ו. וו. פערזעהען מיט הכשר של הרב הגאון דפה שליט"א. עמפפיעהלט צו בילליגסטען פרייזען. אויף פערלאנגעני ווירד פרייזקוראנטע עם-הכשר אייגעשיקט.

מנהם מענדל גראזער.

Emanuel Glaser, Dampfselchwarenfabrik
KRAKAU, Bozego-Ciala 8.

עפילעפסי

לחלי - הנפילה ר"ל, לשבץ (קראמפף) ולמחלות עצבים אחרות ידרשו ספר מיוחד לזה ויקבלוהו כחנם פראנקא ע"י
Privil. Schwanen - Apotheke
Frankfurt a. M.

Bad Kissingen

praktiziert wieder
Dr. P. Münz
Badearzt und prakt. Arzt.

ניכט 10.000

קראנען

אבער פיעלע קראנען
ערשפארען זי, ווען זי דען פרייז-קראנט מאן
דער פירמא
Josef Feil, Krakau, Grodgasse 60
Uhrmacher & Juwelier
פערלאנגען, דער איהנען פראנקא אונד גראמיס
צוגעזענדעט ווירד.

Kotel Londres

Krakau, Stradom
Inhaber SALAMON WASSERLAUF

גרעסטעס האמעל דער יודישען קויפמאנס-וועלט, נייא רעגאווירט, שעהנע צימבער, גומע קיבע, שמרענג כשר, פיר זאממער-סעכאן שעהנען גארטען אייגעריכטעט, פיר פרעמדע געסטע, וועלכע ערצמע ברויכען בעסטענס נעאייגעט, עמפפאָהלען צו בילליגסטען פרייזען.

מלון אשכנזי-עברי.

מכיל את כל אוצר המלים האשכנזי ותרגום כל מלה בעברית. המלים העבריות לקוחות מכל ספרותנו העתיקה והחדשה. המחבר השתמש בכל החדושים, שהתחדשו בשפתנו בעת האחרונה ומה שחבר עוד השלים ע"פ לשון אשור, סוריה וערב. המלון האשכנזי העברי הוא דבר נהוץ לכל תלמיד, הלומד עברית, אבל גם לכל סופר עברי.

נערך ע"י הד"ר מ. מארגעל

ויוצא לאור בחוברות ע"י המו"ם ל. קליין בפאָזענא.

מחיר כל חוברת חצי הכתר. יצאו לאור עד כה ג' חוברות.

לפנות אל המו"ל:

L. KLEIN, Buchhandlung, Požega (Slavonien).

או אל המחבר:

Rabbiner Dr. M. MARGEL.

— 30% ביליגער אלס איבעראלל. —

G. L. Grajower

Krakau, Krakauergasse Nr. 16

im Hof (vis a vis A. Faust)

עמפפיעהלט זיינע רייכהאלטיג אססארטירטע

שוהווארענהאנדלונג

צו בילליגסטען פרייזען.

גלייכצייטיג עמפפיעהלע אויך מיין ענגראָה-לאגער פאן לעדער-לאקע אונד קאנזערווירונגס-מיטטעל פיר פיינערע שוה-ווארען זיי: שעווראָה, פראגערעס עם"צ. 50% בילליגער אלס איבעראלל.

— 30% ביליגער אלס איבעראלל. —

ציונים! ציונים!

אם ע"פ התורה בני-עמך ובני-עירך קודמים לאהרים במצות. והי אהיך עמך, הן לנו הציונים בודאי הציוני קודם לכלת-ציוני ומכל-שכן לכני-נכר. לכן החובה על כל יהודי וביחוד על כל ציוני, לכלתי קנות הילון לפסיוסן

רק מהפאבריקה היהודית הגדולה של הילון

CH. L. SPITZ, KRAKAU

וכפרט אחרי שכבר נוכחו הבל, שההילון האלה עולות בטובן על מלאכת פבריקאות אחרות. עת הוא, שיסירו אחינו את המשפט הקדום והמעוקל מלכם, ישחקה על סחורות בני נבר שהן טובות מסחורות של יהודים וראויות הן לשלם בעדן כפלים. קנו נא ציונים לדונמא הילון מהפבריקה הציונית הזאת, אשר על כל שפופרת נדפס -מגן-דוד" עם שם "ציון" ותוכחו. כי למרות המחיר הנמוך, ההילון טובות מאחרות ודרשו מאת כל המראפיקות לתת לבם רק הילון באלה.

בעזאנדערס גינסטיגע געלעגענהייט!

דורך גראסטען איינקויפען איינער אויפגעלעזטען

כינאזילבערווארען פאבריק

בין אויך אין דיא לאגע פֿאָלגענדע שפאטטביליגע פרייזע צו אפֿער-רען, זא לאנגע דער פֿאָראַמא רייכט:

12	שטיק כינאזילבער קאפֿע-לעפֿעל נייעסטע פֿאָסן	fl. 2.75
12	" " " עסטלעפֿעל	5.25
12	" " " גאבעלן	5.25
12	" " " טאפעל-מעסער מיט פיינסטען גערליכער קלינגען	5.25
12	" " " דעסערט מעסער	4.5
12	" " " גאבעלן	4.25
12	" " " לעפֿעל	4.25

פערזאנד געגען נאכנאמע אדער פֿאָרהעראיינזענדונג דעם בעטראגעס.

ניכט קאנוועניענדעס געהמע אהנע אנשמאנד צוריק אונד שיקקע געלד רעטור. — אויפ'ס פערלאנגען שיקקע נייעסטען פרייזקוראנט מיט צירקא 1400 אילוסטראטיאנען כהנס בלא כסף פראנקא!

SINA PELZ, KRAKAU.

Abraham Pemper

Podgórze bei Krakau.

מעכאנישע

ווייסשטיקקערייא פאבריק

יעדעס אייגעזענדעטע מוסמער ווירד גענויא עם בילליגסט אויסגעפיהרט.

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.

Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu.